

**ПАТЭНЦЫЯЛ ФАЛЬКЛОРУ ДЛЯ ФАРМІРАВАННЯ
МАЎЛЕНЧА-КАМУНІКАТЫЎНАЙ КАМПЕТЭНЦЫІ МАЛОДШЫХ ШКОЛЬНІКАЎ**

*Мурашка Наталля Уладзіміраўна,
настаўнік пачатковых класаў ДУА "Сярэдняя школа № 196 г. Мінска",
аспірант БДПУ імя М. Танка, магістр*

Фальклор беларускага народа вельмі багаты і разнастайны. Ён прадстаўлен традыцыямі і звычаямі, гульнямі, песнямі, танцамі, вуснай народнай творчасцю. Увесь гэты матэрыял нясе ў сабе пэўныя вобразы, якія даступныя і цікавыя дзецям, акрамя таго ён мае велізарны патэнцыял для фарміравання маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі ў навучэнцаў 1–4 класаў.

Аktуальнасць звароту да фальклору выцякае з філасофіі, якая паказвае нам на неабходнасць дыялогу культур, які не магчымы без пазнання свайго этнасу і сваёй традыцыйнасці. Ва ўмовах сучаснай сістэмы адукацыі ключавой задачай з'яўляецца далучэнне новых пакаленняў да гістарычнай памяці народа, а значыць, і захаванне яе ў нашых дзецях. Акрамя таго, праца з фальклорам дапамагае настаўнікам ажыццяўляць сваю дзейнасць у такіх накірунках, як патрыятычнае, полікультурнае, сямейнае і экалагічнае выхаванне, паколькі з'яўляецца дзейсным метадам гуманізацыі выхавання з першых гадоў жыцця дзяцей і змяшчае мноства метадаў педагогічнага ўздзеяння на іх.

Тэрмін "фальклор", што ў перакладзе азначае "народная мудрасць", упершыню акрэсліў англійскі вучоны У. Дж. Томс у 1846 годзе [1]. Сучасная навука не дае адзінай трактоўкі паняцця "фальклор". Часам яно ўжываецца ў больш вузкім значэнні – вусная народная творчасць. У нашым даследаванні мы будзем ужываць паняцце "фальклор" у больш шырокім значэнні як духоўную і матэрыяльную культуру народа.

Вусная народная творчасць, песні, гульні, святы, дэкаратыўна-прыкладное мастацтва, традыцыі і звычаі – усё гэта кампаненты народнай педагогікі, якія даступны дзецям па змесце, па форме ажыццяўлення. Фальклорныя творы нясуць ў сабе пэўныя вобразы, яны даступныя і цікавыя дзецям. Каштоўнасць фальклору як педагогічнага сродку вызначаецца натуральным, беспрымусовым уздзеяннем на дзяцей, даступнасцю для дзяцей з розным узроўнем матывацыі, стымуляваннем развіцця творчых здольнасцей асобы, эмацыянальна-эстэтычнай пераемнасцю паміж дарослымі і дзецьмі, адсутнасцю падзелу на выканаўцаў і гледачоў таго ці іншага акта творчасці, дзе ўсе прысутныя з'яўляюцца яго ўдзельнікамі і стваральнікамі. Гэты працэс з'яўляецца вельмі істотным, паколькі здымаецца механізм ацэньвання, дзіця разнявольваецца, і сам працэс яго ўдзелу ў песні, танцы, гульні надзяляецца сэнсам.

Выкарыстанне фальклора ў адукацыйным працэсе – з'ява не новая. Яго разглядалі і як сродак выхавання (І. І. Сучкоў, іннавацыйны праект «Этнашкола»), і як сродак фарміравання маўлення (Н. С. Старжынская, Дз. М. Дубініна). Аднак мы бачым патэнцыял фальклору ў фарміраванні маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі малодшых школьнікаў.

Аналіз тэорыі і практыкі паказаў, што закранаюць праблему фарміравання маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі ў сучаснай педагогічнай практыцы такія беларускія навукоўцы, як В. Ч. Хвайніцкая, педагогі-практыкі Н. А. Старажава, В. С. Сцярупка, С. Г. Барбушына, Ю. В. Бялова і інш. Аднак у навуковай літаратуры праблема фарміравання маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі сродкамі фальклору не разглядалася.

Фарміраванне маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі ўключае ў сябе развіццё слоўнікавага запasu, фарміраванне звязанага маўлення, фарміраванне камунікатыўных уменняў. Таму першае, на што хацелася б звярнуць увагу, – гэта вусная народная творчасць. Да вуснай народнай творчасці прынята адносіць эпас (казкі, быліны, паданні, легенды) і малыя жанры (пацешкі, скарагаворкі, прыказкі і прымаўкі, загадкі, небыліцы). Успрыманне гэтых твораў суправаджаецца маўленчай дзейнасцю і развіццём мовы. Дзеці ўспрымаюць мастацкі твор і робяць яго нескладаны аналіз, завучваюць на памяць, узнаўляюць элементарную славесную творчасць.

Яшчэ адным кампанентам фальклору з'яўляецца свята. Гаворачы пра беларускія народныя святы як аб сродак фарміравання маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі ў навучэнцаў 1–4 класаў, трэба заўважыць, што яны спрыяюць развіццю мовы і маўлення, даюць сацыяльны вопыт зносін, маюць гульнёвую і простую форму камунікацыі.

З гэтай нагоды намі быў створаны курс "Фальклорная скарбонка", які распрацаваны з улікам узроставых асаблівасцяў і магчымасцяў вучняў, паступовага павелічэння ступені выкарыстання беларускай мовы вучнямі ў сітуацыях зносін, вучэбных праграм па вучэбных прадметах для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання, максімальнага выкарыстання міжпрадметных сувязяў вучэбных прадметаў, сучаснага і народнага календара святаў. Ён складаецца з трох частак: "Нас бабуля забаўляла", "Казачная гасцёўня", "Святы і абрады беларусаў".

Частка "Нас бабуля забаўляла" (1 клас) у асноўным прадстаўлена малымі жанрамі вуснай народнай творчасці і беларускімі народнымі гульнямі.

Другая частка курса “Казачная гасцёўня” (2 клас) накіравана на вывучэнне беларускіх народных казак.

Апошняя частка “Святы і абрады беларусаў” прызначана для знаёмства і вывучэння беларускіх народных святаў і абрадаў.

Такім чынам, прастата, лаканічнасць, эмацыянальнасць, насычанасць, выразнасць надае фальклорнаму матэрыялу патэнцыйныя магчымасці для фарміравання маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі. Ён не толькі развівае маўленне дзяцей, але і фарміруе вопыт зносін, спрыяе ўзаемадзеянню дзіцяці з дарослымі і з аднагодкамі.

Артыкул падрыхтаваны пры фінансавай падтрымцы Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (№ ГР1209).

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Поликовская, Л. Фольклор [Электронный ресурс] / Л. Поликовская // Энциклопедия Кругосвет. – Режим доступа: <http://www.krugosvet.ru>. – Дата доступа: 18.09.2022.

ИНТЕРАКТИВНЫЕ УПРАЖНЕНИЯ КАК ЭФФЕКТИВНЫЙ СПОСОБ ВИЗУАЛИЗАЦИИ УЧЕБНОЙ ИНФОРМАЦИИ ПО ПРЕДМЕТУ

Назарчук Вячеслав Фёдорович,

учитель трудового обучения ГУО «Средняя школа № 13 г. Мозыря»

Каждый учитель должен быть современен. Это означает, что его профессиональная деятельность будет построена на современных формах и методах обучения. Каждый педагог понимает: для того чтобы быть высококвалифицированным специалистом, надо быть актуальным. Для этого надо работать способами, присущими современной эпохе. Основные методические инновации сегодня связаны с применением интерактивных методов обучения. Интерактивность означает способность взаимодействовать или находиться в режиме беседы, диалога с кем-либо или чем-либо. Каждый современный учитель должен обладать ИКТ-компетентностью и внедрять современные образовательные технологии в обучение школьников. Использование современных мультимедийных и интерактивных технологий в преподавании школьных предметов позволяет повысить визуализацию восприятия учебного материала, что положительно отражается на учебной мотивации и эффективности обучения.

Применение визуальных техник на уроках имеет ряд преимуществ. Это и чередование различных видов деятельности на уроке, что способствует формированию устойчивого внимания школьников и расширение способов подачи учебной информации. Это способствует повышению мотивации и росту активности учащихся на уроке, снижает утомляемость. Урок становится более ярким, информативным и интересным. Используя современные интерактивные методы обучения на уроках и во внеурочное время, учитель значительно повышает объем усвоенного учениками материала и мотивирует школьников на дальнейшее обучение.

Интерактивный («Inter» – это взаимный, «act» – действовать) означает взаимодействовать, находиться в режиме диалога с кем-либо или чем-либо. Активными составляющими современного урока являются интерактивные упражнения и задания, которые выполняются учащимися. Важная черта интерактивных упражнений заключена в том, что ученики не только закрепляют изученный ранее материал, но и познают новый. Визуализация учебной информации на экране смартфонов в игровой форме, привлекает внимание учащихся и способствует усвоению учебного материала.

Плюсы использования интерактивных упражнений на уроках огромны. Они пробуждают интерес, способствуют эффективному закреплению учебного материала, дают новые знания, осуществляют обратную связь, способствуют рефлексии, развивают память и логическое мышление, способствуют мотивации и изменению поведения.

Существует большое количество интернет-ресурсов для создания интерактивных упражнений. Один из таких интернет-ресурсов – конструктор интерактивных заданий Learning Apps. Он предназначен для поддержки процесса обучения с помощью интерактивных упражнений. Пользователи могут использовать имеющиеся модули, модифицировать их и создавать новые модули с использованием предлагаемого конструктора и шаблонов. Основная идея интерактивных заданий, которые могут быть созданы благодаря данному сервису, заключается в том, что обучающиеся могут проверить и закрепить свои знания в игровой форме, что способствует формированию их познавательного интереса к определенной учебной дисциплине. Learning Apps – ресурс, позволяющий создавать интерактивные учебные задания самостоятельно. Можно использовать готовые наработки. Это интерактивные задания по предметам и классам, созданные на данном ресурсе другими педагогами. Learning Apps позволяет